

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 26. oktober 2020

Sag 86/2019

(1. afdeling)

G

og

Sp/f Nota

(advokat Anne Buhl Bjelke for begge)

mod

Finansiell Stabilitet

(advokat Claus Juel Hansen)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 19. afdeling den 26. oktober 2018 (B-1088-12).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Oliver Talevski og Jørgen Steen Sørensen.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Appellanterne, G og Sp/f Nota, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Finansiell Stabilitet, i sagsomkostninger for landsretten skal betale 15.082.349 kr.

Finansiell Stabilitet har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Landsrettens dom blev af A, B, C og D anket til Højesteret. Finansiell Stabilitet ankede dommen over for F og boet efter E, men ikke over for G og Nota.

Ved Højesterets dom af 22. juni 2020 (UfR 2020.3547) blev A, B, C og D frifundet, og landsrettens dom om frifindelse af F og boet efter E blev stadfæstet. Højesteret tiltrådte samtidig landsrettens tilkendelse af 6,25 mio. kr. inkl. moms til hvert af ledelsesmedlemmerne til dækning af udgift til advokatbistand for den fulde sag.

Retten på Færøerne afsagde den 18. november 2019 dom i sagen Finansiell Stabilitet mod BB, CC, A og DD. Sagen angår, om de sagsøgte som bestyrelses- og direktionsmedlemmer i Eik Bank Danmarks moderselskab, Eik Banki P/f, har handlet ansvarspådragende over for banken. Ved dommen blev DD frifundet, mens BB, CC og A blev pålagt at betale 150 mio. kr. til Finansiell Stabilitet. Dommen er anket til Østre Landsret.

G og Nota var oprindeligt også sagsøgt i den nævnte sag, men Finansiell Stabilitet hævdede den 23. november 2018 sagen over for dem. Ved særskilt sagsomkostningsafgørelse af 18. november 2019 har Retten på Færøerne pålagt Finansiell Stabilitet at betale G og Nota 12 mio. kr. i sagsomkostninger. Finansiell Stabilitet har appelleret afgørelsen til Østre Landsret, som ved dom af 16. marts 2020 har afvist appellen. Procesbevillingsnævnet har den 12. oktober 2020 meddelt Finansiell Stabilitet tilladelse til anke af landsrettens dom til Højesteret.

Anbringender

G og Nota har anført navnlig, at den foreliggende sag kan sammenlignes med sagen om Roskilde Bank (UfR 2019.2639), hvor Højesteret tilkendte de sagsøgte revisorer 15 mio. kr. i omkostninger til advokatbistand. Begge sager angår meget store værdier med flere sagsøgte, sagkyndig bevisførelse, omfattende sagsmateriale og langvarig forberedelse og hovedforhandling. I begge sager har revisorerne måttet forholde sig til både de anbringender, som Finansiell Stabilitet har gjort gældende over for ledelsesmedlemmerne, og de særlige anbringender, som er gjort gældende over for revisorerne. I begge sager er der endvidere gennemført syn og skøn vedrørende revisionens arbejde. Det er uden betydning, at skønstemaerne i den foreliggende sag og sagen på Færøerne i det væsentlige var ens, idet de har skullet forholde sig selvstændigt til skønstemaerne i lyset af forskellige omstændigheder i de to sager.

Både sagen om Roskilde Bank og den foreliggende sag strakte sig over 8 år, og ekstrakterne i sagerne har været nogenlunde lige omfattende. Deres advokater har brugt ca. 7.000 timer på sagen i landsretten. Det bør ikke tillægges betydning, at der efter det oplyste er brugt flere

advokattimer i sagen om Roskilde Bank, eller at de har været repræsenteret af de samme advokater i den foreliggende sag og i sagen på Færøerne.

Heller ikke forskellen i antallet af anvendte retsdage bør tillægges betydning. Det er rigtigt, at sagen om Roskilde Bank i landsretten forløb over 112 retsdage, mens den foreliggende sag forløb over 58 retsdage. Den foreliggende sag var imidlertid oprindeligt berammet til 99 og senere 115 retsdage, og reduktionen skyldtes navnlig, at de sagsøgte ledelsesmedlemmer under hovedforhandlingen frafaldt en række vidner, således at tidsplanen kunne tilpasses.

Finansiel Stabilitet nedlagde for landsretten påstand om betaling af 250 mio. kr., men forbeholdt sig samtidig at forhøje påstanden. Forbeholdet blev først efter næsten 4 år frafaldet i replikken, men Finansiel Stabilitet fastholdt de opgjorte tab til i alt 3.271 mio. kr., som senere blev ændret til 2.875 mio. kr. Påstanden var nedlagt vilkårligt og uden sammenhæng med de anførte tab, som fortsat var en del af sagen. Der var ikke nogen procesøkonomisk fordel forbundet med Finansiel Stabilitets begrænsning af påstanden, og det er i praksis anerkendt, at det uanset det påståede beløb kan tillægges betydning, at en part må forholde sig til problemstillinger, som angår beløbsmæssigt højere krav, jf. UfR 2017.1866 H og UfR 1982.126/1 H.

Sagen havde meget stor personlig og økonomisk betydning for dem. Deres revisoransvarsforsikring dækker en sum på 18 mio. kr., og de har været sagsøgt i både den foreliggende sag og i sagen på Færøerne. Ethvert erstatningsbeløb, der måtte overstige 18 mio. kr., ville skulle afholdes af G og Nota. De har ikke mulighed for at betale 250 mio. kr., og domfældelse ville indebære personlig konkurs for G og dermed efter reglerne i revisorloven tab af autorisation som godkendt revisor. Finansiel Stabilitet burde have hævet sagen over for dem.

Retten på Færøerne har i sin afgørelse af 18. november 2019 i sagen på Færøerne tilkendt dem 12 mio. kr. i omkostninger til advokatbistand og i den forbindelse henvist til Højesterets dom om sagsomkostninger i sagen om Roskilde Bank. Afgørelsen er indbragt for landsretten, men må tillægges betydning ved vurderingen af den foreliggende sag.

Finansiel Stabilitet har anført navnlig, at det skøn over sagsomkostninger, som landsretten har foretaget, er rimeligt i lyset af sagens omfang og karakter, arbejdets omfang og det ansvar, der er forbundet med sagens førelse. Landsretten har anvendt de kriterier, som efter Højesterets praksis skal inddrages i sager om store værdier, jf. bl.a. UfR 2014.2663 H. Højesterets dom i

sagen om Roskilde Bank indebærer ikke nogen ændring af disse kriterier, der tværtimod er gentaget i dommen. Landsretten har i sin vurdering taget fuldt ud hensyn til, at G og Nota har måttet forholde sig til både de anbringender, som er gjort gældende over for de sagsøgte ledelsesmedlemmer, og de særlige anbringender, der er gjort gældende over for revisorerne. Der er også udtrykkeligt taget hensyn til, at der har været afholdt syn og skøn vedrørende navnlig revisionens forhold.

Den foreliggende sag kan ikke sammenlignes med sagen om Roskilde Bank, idet den på alle centrale punkter er betydeligt mindre. Påstanden udgjorde f.eks. kun 25 % af påstanden i sagen om Roskilde Bank, og de tab, som var grundlag for sagen, var også langt mindre. Disse omstændigheder skal tillægges væsentlig betydning, idet de angår sagernes omfang og karakter, arbejdets omfang og det ansvar, der er forbundet med at føre sagerne.

Forskellen mellem sagerne kommer også til udtryk på andre punkter. Hovedforhandlingen kunne f.eks. gennemføres på 58 retsdage mod 112 dage i sagen om Roskilde Bank, og G og Nota har opgjort deres advokaters tidsforbrug til 7.000 timer, mens advokaterne for revisorerne i sagen om Roskilde Bank opgjorde deres tidsforbrug til 17.000 timer. G og Nota har ikke forklaret, hvorfor deres omkostninger til advokatbistand herefter skal fastsættes i samme niveau som i sagen om Roskilde Bank.

Det kan ikke føre til en forhøjelse af omkostningerne, at sagen ikke blev hævet over for G og Nota. Det kan heller ikke tillægges betydning, at der blev taget forbehold om forhøjelse af påstanden, idet dette forbehold blev frafaldet allerede ved afgivelsen af replik i sagen knap to år før hovedforhandlingen.

Den del af den foreliggende sag, som angik anbringender, der alene var gjort gældende over for G og Nota, var begrænset. Af Finansiell Stabilitets endelige sammenfattende processkrift udgjorde revisionssagens andel af den samlede sag f.eks. kun 14 %, og den del af vidneførslen, der særligt angik revisionen, udgjorde kun 18 %. Det understøtter, at G og Nota ikke skal tillægges omkostninger til advokatudgifter, der er mere end 20 % højere end de omkostninger, som landsretten fastsatte til ledelsesmedlemmerne. G og Nota havde i øvrigt ikke anledning til at forholde sig til – og forholdt sig heller ikke til – de væsentlige dele af sagen, der angik ledelsesmedlemmernes ansvar for beslutningerne om bevillinger og kreditopfølgning i de seks konkrete udlånsengagementer.

Retten på Færøernes omkostningsafgørelse af 18. november 2019 er ikke relevant for den foreliggende sag. Finansiell Stabilitet indbragte sagen for Østre Landsret, fordi man ikke er enig i niveauet for udmåling af sagsomkostninger til G og Nota.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Ved landsrettens dom blev G og Sp/f Nota frifundet for Finansiell Stabilitets krav om betaling af erstatning på 250 mio. kr. I sagsomkostninger til dækning af udgift til advokatbistand tilkendte landsretten G og Nota 6 mio. kr. ekskl. moms, mens omkostninger til dækning af udgift til advokatbistand til hvert af de frifundne ledelsesmedlemmer for den fulde sag blev fastsat til 6,25 mio. kr. inkl. moms, dvs. 5 mio. kr. ekskl. moms. Ved Højesterets dom af 22. juni 2020 (UfR 2020.3547) blev sagsomkostningsbeløbet til ledelsesmedlemmerne tiltrådt.

For Højesteret angår sagen, hvad Finansiell Stabilitet skal betale til G og Nota i sagsomkostninger for landsretten til dækning af udgift til advokatbistand.

Højesterets dom af 24. april 2019 (Roskilde Bank)

Som anført i Højesterets dom af 24. april 2019 i sagen om Roskilde Bank (UfR 2019.2639) må omkostninger til dækning af udgift til advokatbistand i sager om meget store værdier fastsættes skønsmæssigt efter en vurdering af, hvad der kan anses for rimeligt, også under hensyn til sagens omfang og karakter. Som ligeledes anført må der i den forbindelse tages hensyn til både arbejdets omfang og det ansvar, der er forbundet med sagens førelse, ligesom der i sager med flere sagsøgte må lægges vægt på, i hvilket omfang de sagsøgte har haft mulighed for at koordinere deres arbejde under såvel sagens forberedelse som hovedforhandlingen.

De sagsøgte revisorer i sagen havde måttet forholde sig både til de anbringender, som Finansiell Stabilitet gjorde gældende over for de sagsøgte ledelsesmedlemmer, og til de særlige anbringender, der var gjort gældende over for revisionen. Der havde også været omfattende syn og skøn og spørgsmål til resposumudvalg, som kun angik revisorerne. Højesteret fandt på den baggrund, at sagsomkostninger til revisorerne måtte fastsættes til et væsentligt højere beløb end til hvert enkelt ledelsesmedlem, og lagde ved udmålingen af omkostninger vægt på

sagens samlede varighed, sagens værdi, ekstraktens omfang og antallet af retsdage til hovedforhandlingen.

Den konkrete sag

Det fremgår af landsrettens dom, at der ved fastsættelsen af sagsomkostninger generelt er lagt vægt på bl.a. sagens samlede varighed, sagens værdi, omfanget af ekstrakten og antallet af retsdage til hovedforhandlingen. Særligt med hensyn til G og Nota er det ifølge dommen indgået, at de i væsentlig grad har måttet forholde sig til anbringender i forhold til de sagsøgte ledelsesmedlemmer samt til de særlige anbringender, der er gjort gældende i forhold til revisionen, at deres advokater har anvendt ca. 7.000 timer på sagen, og at der har været afholdt syn og skøn, navnlig vedrørende revisionens forhold. Landsretten har herefter fastsat omkostninger til dækning af udgift til advokatbistand til hvert af ledelsesmedlemmerne til 5 mio. kr. ekskl. moms, mens omkostninger til G og Nota er fastsat til 6 mio. kr. ekskl. moms.

Landsretten har således fastsat sagsomkostningerne i overensstemmelse med de kriterier, der er anvendt i Højesterets dom af 24. april 2019, og herunder taget hensyn til merarbejdet for revisorerens advokater i forhold til advokaterne for ledelsesmedlemmerne.

Som anført har Højesteret ved dommen af 22. juni 2020 tiltrådt landsrettens fastsættelse af sagsomkostninger til dækning af udgift til advokatbistand til ledelsesmedlemmerne. Det beror på et konkret skøn, hvilket merarbejde der i forhold hertil har været forbundet med advokatbistand til G og Nota, og Højesteret finder ikke grundlag for at tilsidesætte landsrettens skøn.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens omkostningsafgørelse.

Thi kendes for ret:

Landsrettens afgørelse om sagsomkostninger stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal G og Sp/f Nota betale i alt 100.000 kr. til Finansiell Stabilitet.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afgørelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.